

Ob. Krak. #. 2
15024 T

Sejm czteroletni. Tom I.

Mowy, ustawy i pisma z r. 1788-1789.
R. 1788.

- 1.) Ankwicz Józef 1. 27/X 1788.
- 2.) Branicki Klawery 2. 23/X 1788.
- 3.) Brzostowski Michał 3. 27/X. 1788.
- 4.) Browicki Hieronim 4. 19/VIII 1788.
- 5.) Chomiński Franciszek 5. s. d. 1788.
- 6.) Czacki Michał 6. 23/III. 1788. 7. 15/XI 1788.
- 7.) Czartoryski Adam 8. - s. d. 1788.
- 8.) Górski Stan. August 9. - 24/X 1788.
- 9.) Krasinski Jan 10. - 22/X 1788. 11. 4/XI. 1788. 12. s. d. 1788.
- 10.) Kublicki 13. - 15/XI 1788. 14. s. d. 1788
- 11.) List przytomnego na sejmie arbitra 15. 4/XI 1788.
- 12.) Odezwa wolnego obywatela 16. s. d. [1788]
- 13.) Poniatowski Michał prym. 17. - 27/X. 1788.
- 14.) Potocki Franciszek Piotr 18. 17/X 1788.
- 15.) Potocki Stanisław 19. - 27/X. 1788.; 20. 5/XI 88.; 21. 24/XI. 88.
- 16.) Projekt. podatk. dla powiększenia sił krajowych 22. s. d. 88
- 17.) " do konstytucji (m. Kalisz) 23. s. d. [1788]
- 18.) Prośba kahała kaximierskiego do króla i Stanów. 24. s. d. [1788]
- 19.) " szlachty we wsiach Turznej i Horzeczy 25. s. d. [1788]
- 20.) Raczyński Kazimierz 26. 24/X 1788.
- 21.) Radziwiłłowski Michał 27. 3/XI 88
- 22.) Reprezentacya do J. K. Mci przez Marszałka konf. 28. 4/XI 88
- 23.) Sapieha Kazimierz 29. 8/X. 88
- 24.) Sokotowski Serafin 30. 27/X 88.
- 25.) Stanisław August 31. a) 7/X 88 b) 6/XI c) 6/XI odus. wy d.
- 26.) Starostwa i królewszczyzny [ustawa] 32. s. d. [1788.]

- 27.) Stroynowski Waleryan 33. 14/XI 88. 34. 25/X. 88
 28.) Suchodolski Wojciech 35. 7/X 88.; 36. 11/III. 88 67. 16/II 89
45. 3/II 88 68. 10/III. 89. 69. 4/VIII 89
 29.) Suchorzewski Jan 37. 8/X 88.
 30.) Szembek Krzysztof bp. 38. 23/X. 1788.; 39. 13/XII 88.; 40. 15/XI. 88
 31.) Zabiello Symon 41. 3/XI. 88.; 42. 24/X 88
 32.) Zaleski 43. s. d. [1788]
 33.) Zatuski Teofil hr. 44. 27/X 88.; 46. 19/XII 88
 Rok. 1789

- 34.) Butrymowicz Mateusz: Reforma żydów 47. s. d.
 35.) Chromiński Maksimierz: Wyturczenie praw żydów w Warszawie. 48.
 36.) Czetwertyński Janusz 49. 21/III.
 37.) Krasiński Adam bp. 50. 28/VIII.
 38.) Kustracya dymów iwołanie ludności 51. 20/VI.
 39.) Ożarowski Piotr 52. 30/II.; 53. 15/II.
 40.) Poniński Adam: [Poroz przed sąd sejm.] 54. 26/VIII. N. 55. 29/III.
 41.) Prawa względem ofiary na powiękzienie sił kraj 56. 4/II.
 42.) Prośby m. Krakowa 57. 58. 59. 60. 61. 62.
 43.) ~~Uwagi~~ Sposób dawania rekrutów w Koronie i U. X. Lit. 63. 7/XII.
 44.) Suplika gromady Starostwa Młodziszynskiego 70. 8/X.
 45.) Turski Wojciech 71. 29/VIII.
 46.) Uwagi nad prośbą żydów do Stanów 72.
 47.) " [w sprawie odwołania stanu wojak. od przywilejów obywatelstwa w Polsee] s. d. 1789.
 48.) Wielogłowski Józef 74. 12/II.

4417 Prawo.
 JASNIE WIELMOŻNEGO
 STROYNOWSKIEGO
 PODKOMORZEGO BUSKIEGO, 34

POSŁA WOŁYNSKIEGO, KAWALERA ORDERU S. STANISŁAWA,
 OD PROWINCYI MAŁOPOLSKIEY DO PROWINCYI LITEWSKIEY
 DELEGOWANEGO.

Na Sessyi Dnia 25. Października Roku 1788.

M I A N A.

Nie mogę mieć chlubniejszey chwili iak z uiszczenia Obowiązków delegacyi moiey, oświadczyć imieniem Prowincyi Małopolskiej, dla Prześwietney Prowincyi Litewskiej ten szacunek i poważenie, które dla niey należy, nietylko iako dla współ Obywatelów iednego Narodu, ale iako Mężom wybranym, przykładem Patryotyzmu, i górlwością Dobra publicznego tchnącym. Jak skutecznie Prowincya Małopolska szanuje Cnoty Republikańskie Prześwietney Prowincyi Litewskiej, nie może dać dowodu oczywistszego przekonania, iako gdy w rzeczy nayważniejszey, bo w rzeczy, która niesie ubeśpieczenie swobód wolności, bezpieczeństwa, i zachowanie całości Kraiu, to jest: względem Rządu Woyska, pragnie ją naśladować, iść za nią, i łączyć się razem. Projekt napisany do ustanowienia Kommissyi Woyskowej, z przybranemi godnemi Posłami, przez JW. Ogińskiego Hetmana W. Lit. Męża godnością i nieprześcannym usiłowaniem czynienia dobrze swoiey Oyczyźnie sławnego, przez Prześwietną Prowincyą Litewską przyjęty; na Sessyi Prowincjonalney Małopolskiej, znalazł tę Approbacyą, która jest winna wynalazcom Dzieła, pełnego pożytku, gruntownego rozsądku, polityki, i przezorności. Pragnie Prowincya Małopolska pod też same poddać się Prawa i Opisy, które w tym Projekcie znayduie; Jeden Prowincye Koronne z Wielkim Xięstwem Lit. znacząc Narod, nie mogą mieć odmiennych zamiarów; Prześwietna Prowincya Litewska ukazuje w swoim Projekcie drogę, iaki Rząd w pomnożoney Liczbie Woyska mieć potrzeba, iak się w nim ubeśpieczyć, iaką karność i porządek zachować, Prowincye Koronne dążą za temi samemi przepisami.

Własnością to jest Ludzi Wielkich, że im kto więcej posiada Cnoty, tym ją skromniey oznacza, lecz nie potrzebuie Ona osobney zalety, sama się wyda dobrem, i nie tylko naśladowana, ale i szukana być musi. Ten sprawiedliwy hód odbiera teraz Prześwietna Prowincya Litewska, że za Jey Projektem Kommissyi Woyskowej ubiegają się Prowincye Koronne. Doskonłość pisała ten Projekt, a skromność iey Towarzystka, nie dla całej Rzeczypospolitey, ale tylko dla Prowincyi Litewskiej tytułowała Go. Zaprasza Prowincya Małopolska Prześwietną Prowincyą Litewską, aby Woysko Koronne z Litewskim, iako iednego Narodu, pod Rządem iedney i nierozdzielney zostawało Kommissyi. Słyszane na Sessyi wczorayszey Seymowej Posłów Wielkopolskich głosy, są świadectwem życzenia, że i Prowincya Wielkop.

kopolśka podobnego ziednoczenia Rządu Woyskowego żąda. Złączone Prowincyi Koronnych pragnienia, że będą przyjęte od tey ogromney Części Narodu, tym więcey można mieć nadziei, gdy wspólny łączy Jch Interes, iednakowe zakładają sobie cele i pożytki.

Jeżeli przychodzi zastanawiać się nad umocnieniem całego Kraiu co do bezpieczeństwa iego, więcey tam można być obronionym, gdzie nie ma władzy rozdwoioney. Władza iedna, mając z całego Kraiu Rapporta i wiadomości, wie, w którym mieyscu więcey go wzmacniać; położenie Nasze jest takie, że raz z iedney, drugi raz z drugiey strony możemy mieć Nieprzyaciela. Rząd ieden Woyskowy mógłby w takim razie skutkować, nie uważając, z którey Prowincyi jest Woysko, ale posyłałby go tam, a w potrzebie i całą mocby obrócił ku temu mieyscu, któreby więcey potrzebowało obrony. Przeciwnie, dwie równe władze, iedna drugiey niepodległa, nie byłyby w stanie uczynić prędkiego zaradzenia; nimby te władze w swej odległości zniosły się, nimby się przekonały o potrzebie, i nimby iedna na drugiey, że tak rzekę, wyprosiła pomoc, mnieysza liczba Woyska pokonana od cudzey mocy, wystawiłaby drugą oddzielną na podobne niebezpieczeństwo, a tym samym zguba powszechna nastąpić mogłaby.

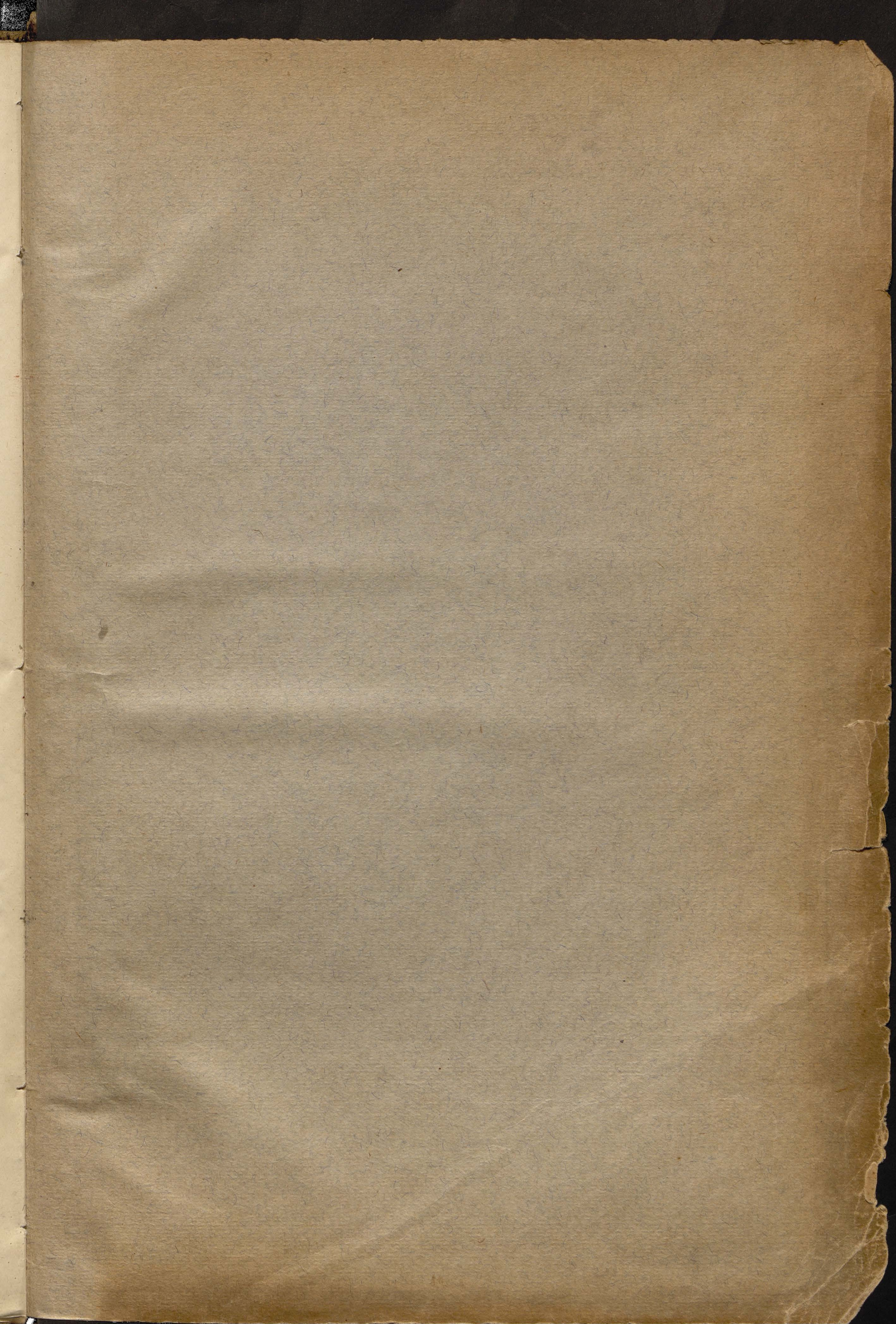
Raz ieszcze mówię, iednym iesteśmy Narodem, równie Nas obchodzi los i całość Rzplitey! nie rozdzielałmyż siły Kraiowey, którą Ja w rozdzieleniu władzy nad Woyskiem być rozumiem. Pomniemy, że otoczeni Sąsiedztwem Monarchów, z Natury rządu swego, nie zawfze przyiaznych Ludowi wolnemu, iak naysciślejszy spoionemi co do Rządu Woyskowego być powinniśmy. Napominał niegdyś rozsądny Oyciec Synów, wystawiając Im naprzykład pęk strzał do złamania trudny, gdy przeciwnie po iedney, łatwo cudze ręce kruszyły ie. Trzy Prowincye składające Rzeczpospolitą, możemy wystawiać iak trzech Braci, którzy jeżeli są iednością i miłością złączeni, bezpiecznemi stają się od wszelkiego przeciwnika.

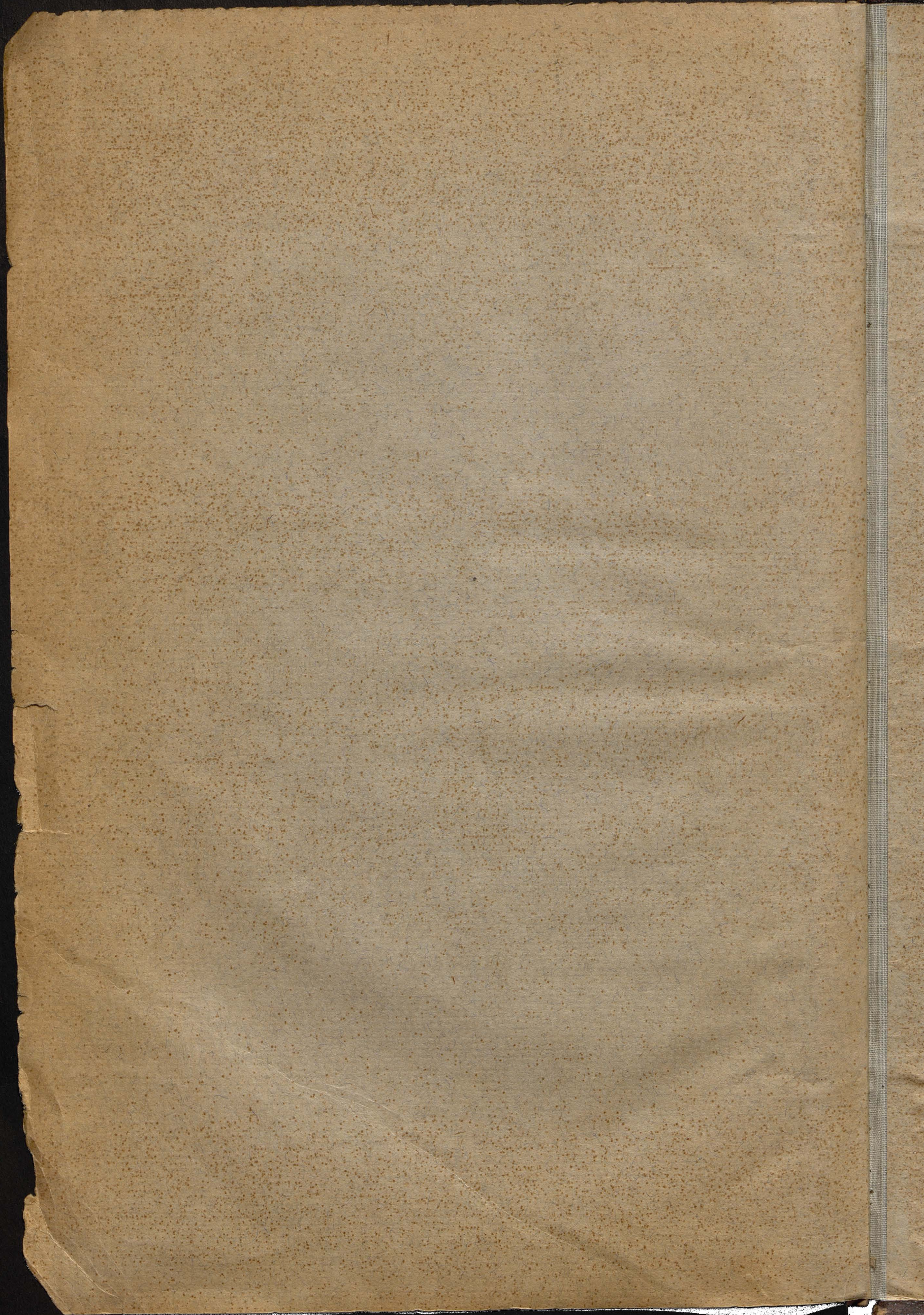
Niech Nas nie uwodzi ta przyczyna, że Kommissye Skarbowe rozdzielone, nie naruszają przecieź naszego związku, jest to daleka różnica, straż Skarbu od władzy Woyska. Każde Woiewodztwo mogłoby bez szkody osobny Skarb z składki Obywatelów utrzymywać, ale któreż z osobna Nieprzyacielowi obronić się potrafiłoby? Sąsiedzi Nasi nadto są mocni, zbyt liczne utrzymują w gotowości Woyska, należy się Nam naygruntowniey przeciwko nim ubeścięczać, a podzielona władza nad Woyskiem, stanie się siły podziałem. Dwóch Hetmanów, choćby naydoskonalszych, z równą władzą w iedney Armii, przez przeciwne sobie Ordynanse, nie mogliby tylko się stać skutkiem zamieszania i zguby całego Woyska; możemyż wnosić z dwóch władzy Woyskowych, w iednym Narodzie, w iedney Rzeczpospolitey więcey pożytku?

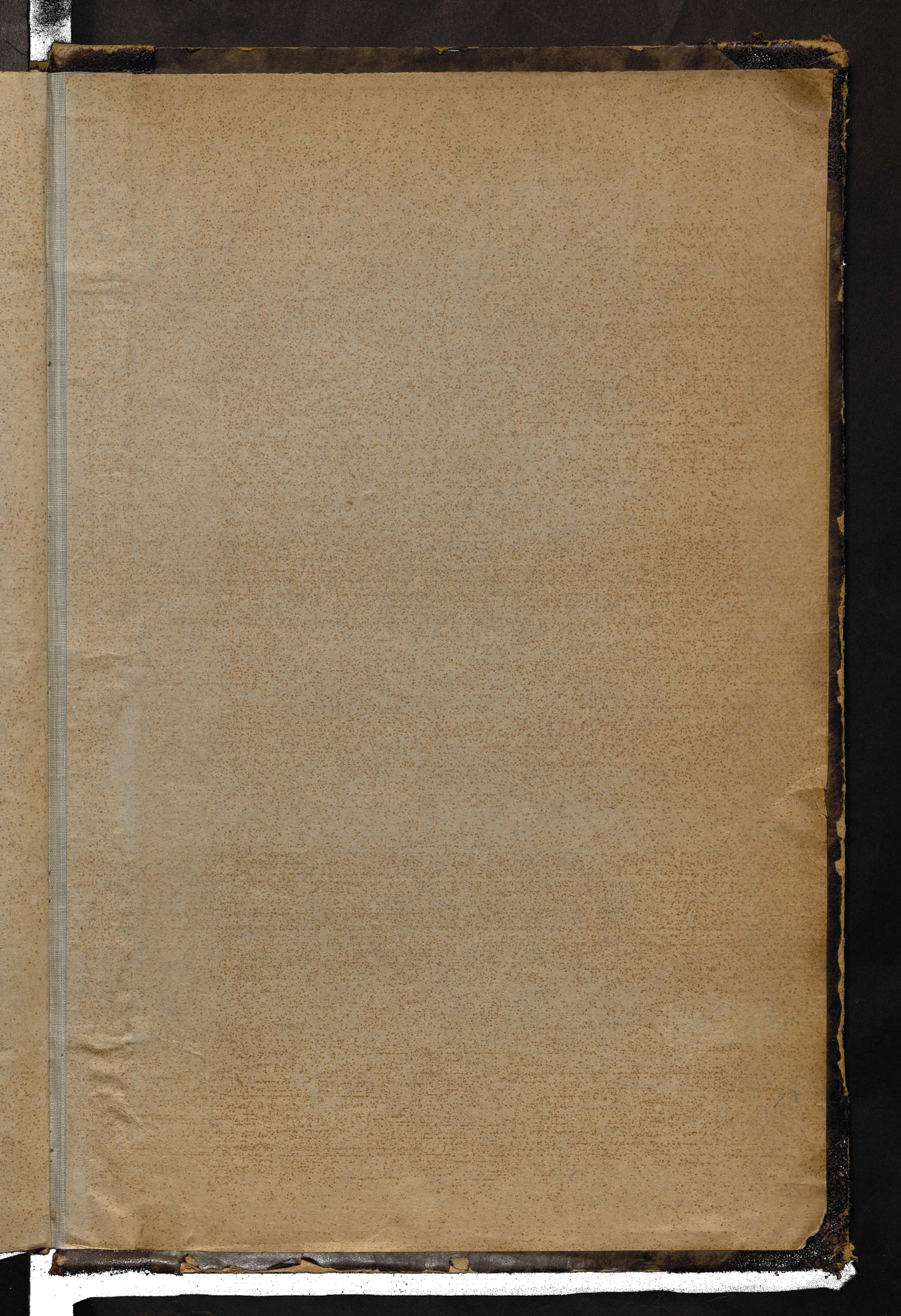
Idzie tylko o wspólne bezpieczeństwo i pożytki całej Rzeczpospolitey; niechce żadna Prowincya mieć nad drugą więcey prerogatywy. Jasnie Wielmożni Hetmani Alternatą w Kommissyi prezydować mogą, a Kommissarze, gdy w równey liczbie z każdej Prowincyi zostaną obierani, zachowa się dla każdej zupełna przyzwoitość.

Upraszać mi przeto zostaie o odpowiedź Prześwietney Prowincyi, abym doniósł tey, od którey iestem delegowany, że Prześwietna Prowincya Litewska równie jest wspaniała w przyjęciu proźby Prowincyi Małopolskiej, co do ustanowienia Rządu wspólnego i iednego nad Woyskiem, iak była w napisaniu Proiektu swojego.

SE JMI

WYBRANE

MOWY USTAWY

J. PSMA

1788-89